

Карабута К.В., курсант

Науковий керівник –

к.ю.н, доц. **Плетенець В.М.**,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРОТИДІЯ ШАХРАЙСТВУ У КІБЕРПРОСТОРИ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій шахрайство посідає особливе місце. Це пов'язано з тим, що з кожним роком інформаційні технології все більше проникають в наше повсякденне життя. Останнім кроком буде перехід на електронні гроші. Це ми можемо побачити, з сучасної політики передових країн світу.

Однак дане положення провокує появу інтелектуальних правопорушників «хакерів». Дана ситуація виходить з того, що вислідити правопорушників дуже складно, бо вони працюють дистанційно.

Згідно тлумачення видатного криміналіста Р.С. Белкіна комп'ютерна інформація - інформація на машинному носії, в ЕОМ, системі або мережі ЕОМ - також може бути криміналістично значимою, при розслідуванні і комп'ютерних злочинів, і посягань, де ЕОМ виступає як об'єкт (крадіжка комп'ютера, незаконне використання машинного часу) або засіб скоєння злочину (використання ЕОМ для накопичення інформації, підробки документів і ін.). Програмні продукти теж можуть використовуватися і в якості об'єкту злочину (незаконне копіювання, спричинення збитку застосуванням руйнівних програм - вірусів), і в якості інструменту скоєння злочину (несанкціоноване проникнення в комп'ютерну систему, спотворення і підробки інформації) [1, с. 945].

Необхідно відзначити, що підвищення ефективності попереднього розслідування у кримінальних справах про кіберзлочинність неможливе без визначення чинників, які здатні робити помітний негативний вплив на якість процедури розслідування кримінального провадження. По-перше, це стосується недосконалості норм вітчизняного кримінального права, що передбачають відповідальність за кіберзлочинності. Ця проблема зумовлює неминуче виникнення труднощів в правильній кваліфікації даного різновиду шахрайства. По-друге, відсутнє повною мірою адекватне криміногенній ситуації, що склалася, криміналістичне забезпечення процедури розслідування цієї категорії кримінальних справ (як на рівні криміналістичної методики, так і на рівнях криміналістичної тактики і техніки). По-третє, міра професійної кваліфікації слідчих та прокурорів.

ліфікації суб'єктів розслідування не завжди повною мірою відповідає сучасним вимогам, що, безумовно, не може не позначитися на якості. По-четверте, негативне дію чинить недостатня координація спільних зусиль правоохоронних органів з державними і недержавними структурами, що спеціалізуються на забезпеченні безпеки у сфері телекомунікації і комп'ютерній інформації [2, с. 213].

Інтернет шахраї є вигадливими не тільки у способах вчинення, й маскування свої дій. Так, 30 вересня 2017 року працівниками кіберполіції було затримано інтернет-шахрая, який ретельно конспірував свою злочинну діяльність: розміщував оголошення на сайті, знаходячись у громадських місцях, де є вільний доступ до мережі Інтернет, аби ускладнити пошук його місцезнаходження. У знайомого він придбав банківські картки, на які отримував гроші від потерпілих. А знімав гроші з банкоматів у медичній масці, аби камери терміналів не зафіксували його обличчя [3]. І подібні випадки є непоодинокими.

Однак, як відзначає Шапочка С. В. з'явилося і нове явище, що виникло в мережі Інтернет менше п'яти років тому. Йдеться про широке розповсюдження і популяризацію використання децентралізованих віртуальних криптовалют (Bitcoin, Litecoin, Namecoin, Zerocoin, Quark, Megacoin, Peercoin, Worldcoin, тощо), темпи приросту капіталу їх власників склали 100 %, 200 % і навіть 1000 % на день. Криптовалюта стала одним із видів електронних платіжних засобів для оплати товарів і послуг в мережі Інтернет, яку також можна обміняти на реальні гроші. На даний час, нерегульована сфера віртуальних валют, користується великою популярністю серед організованих злочинних угруповань, що вже приймають оплату за свої послуги в віртуальній валюті, використовуючи альтернативний Інтернет – DarkNet, що функціонує на основі системи TOR (The Onion Router) [4, с. 227]. В таких країнах, як Росія, Тайланд та Китай Bitcoin фактично поза законом. Взяти наприклад Національний банк Китайської Народної Республіки, який наклав заборону на кредитно-фінансові установи проводити будь-які операції із використанням криптовалюти Bitcoin.

В Україні, жорстка реакція з боку влади, щодо здійснення банківських операцій з використанням криптовалюти відсутня. Ми можемо погодитися з думкою Шапочки С. В., що це пов'язано з недооцінкою рівня можливого негативного впливу криптовалюти на економіку, стан злочинності та функціонування кредитно-банківської системи держави.

З огляду на вище викладене, ми можемо дійти висновку, що даний напрям наукового дослідження дуже актуальний в наш час, і відкритий для подальшого вивчення та вдосконалення.

Бібліографічні посилання:

1. Криміналістика: учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. – М.: НОРМА, 2001. – С. 990.
2. Антонов И.О., Шилимов А.Н. Актуальные проблемы расследования мошенничества с использованием компьютерной информации // Ученые записки Казанского универ-

ситета. – 2015. – Том 157, кн. 6 – С. 212–220.

3. Працівники кіберполіції затримали інтернет-шахра, який переховувався від органів слідства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberpolice.gov.ua/news/praczivnyky-kiberpolicziyi-zatrymaly-internet-shaxraya-yakuj-peredhovuvavsya-vid-organiv-slidstva-637/>;

4. Шапочка С. В. Щодо шахрайства, що вчиняється з використанням можливостей мережі інтернет / С. В. Шапочка // Збірник науково-практичної конференції «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави» (20.03.2014 р.), м. Київ, у двох час., час. 1 – С. 226-230.

Кіян Н.Я., курсант

Науковий керівник –

к.ю.н, доц. **Плетенець В.М.**,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОРАГНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

В Україні злочини, які посягають на життя та здоров'я особи, визнаються одними з найнебезпечніших, адже вказані види суспільно небезпечних діянь посягають на найважливіші цінності буття людини як живої істоти – життя та здоров'я. Відповідальність за них передбачена в розділі II Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК України). Серед злочинів проти життя та здоров'я кримінальний закон передбачає, зокрема, умисне вбивство та його різні типи, різні види тілесних ушкоджень, катування, побої та мордування, велику кількість посягань та життя та здоров'я, що вчиняються медичними працівниками тощо (ст.ст. 115-145 КК України) [1].

Враховуючи специфіку злочинів проти життя та здоров'я особи, розгляд особливостей розслідування таких злочинів слід розподілити на злочини проти життя та злочини проти здоров'я. Однак, варто відзначити, що для більшості таких злочинів характерне утворення слідів насильства на тілі та одязі потерпілого, оточуючих предметах. Ґрунтовний аналіз вказаних слідів, як вказує Д.С. Клименко, дозволяє слідчому будувати ймовірні умовиводи про особу злочинця, визначати шляхи його пошуку [2, с. 247]. Особливого гостро результати цієї діяльності відчухаються на початковому етапі розслідування.

У процесі розслідування злочинів проти життя (на прикладі вбивств) необхідним є з'ясувати важливі обставини, що сприяють встановленню істини, серед яких: причина смерті; спосіб та знаряддя вчинення злочину; час настання смерті; особа жертви та особа вбивці; обставини вчинення злочину; мотиви вбивства та інші [4, с. 286]. У свою чергу, специфіка процесу розслі-